

Äp

Teet Reier
teet.reier@aripaev.ee

Saaremaa mees Jaan Mändmaa on andnud oma südame kõigele vanale. Usinalt on ta oma Kehila tallu korjanud pärandit kodusaa-re ehitustavade ja suurel hulgal vanavara.

See on otsekui väike vabaõhu- ja ajaloomuuseum, võiks julgelt arvata esimest korda Kehila taluõuele sattunu. Arvamus saab aga üha enam tuge, kui peremees Jaan Mändmaa saatel ühe hoone juurest teise juurde liikuda.

Vana merekaru Jaan on käinud merekoolis, juhtinud tuukrilaeva, rääkimata siis tema veelustest käikudest.

Viimaste tunnistajaks on hulk esemeid, mis merepõhja vaikusest ja rahust nüüdseks muuseumiriulitele jõudnud.

Meremees hätta ei jää

Vähemalt viimased paarikümmend aastat on Kehila peremees aga ehituse ja renoveerimisega tegeleenud. "Kõike on saanud teha. Alates vana palkmaja renoveerimisest ja lõpetades täiesti uue hoone ehitusega," ütleb ta. "Aga eks sellestki saab kord isu täis. Nüüd võiks olla rohkem aega majapidamise ja muuseumiga tegeleda."

Mehed, kellega Jaan ehitajaametit peab, on enamasti samuti endised meremehed. "Mis siis ikka teha, kui laevad välismaale või vanarauaks müüakse ja mehed tööta jäävad. Pole merel tööd, leiab seda kuival maal ometi," räägib Jaan.

Ning lisab muheledes, et kui tavaline ehitusmees jookseb pliatsi purunemisel või puudumisel seda töödejuhatajalt otsima, siis endine meremees mõtleb pisut ja leiab kindlasti midagi, millega see jutt ära tõmmata.

Hooned täis vanavara

Kõiksugu hooneid ja ulualuseid annab Kehilas kokku lugeda. Rääkimata siis vana-

► Arvukate hoonete kõrval justkui pisut piinlikkust tundes on aianurka pugenud pererahva enda elumaja.

Fotod: Andras Kralla

► Vanadest võrgumärkidest, millega iga pere oma võrke tähistas, on kokku saanud korralik kogu.

varast, mis enamiku hoonete riulitele, põrandatele, lagede alla ja seintele kogunenud on. Lisaks õuemurul kükitav vana põllutehnika, puude otsast alla ripuvad poid ja maa seest turritavad miinikestad.

Põllutehnika paari, nii eelmise sajandi 20–30ndatest pärinevat masinat näidates räägib Jaan, et need pärinevat rootslaste saadetud abist, mis 90ndate alul Eestisse jõudis.

"No ei tea, mis nad arvasid, et me vist endiselt puu otsas elame, kui nad selle va-

naraua siia läkitasid," arutleb ta.

Kogu see vanakraami kogumise tuli süttis paarist pudelist, kinnitab Jaan. Need polnud nüüd küll täis pudeleid, ikka vanad ja tühjad. Nimele oli neil naabrimehega kunagi õlletegu pooleli.

Kõik algas õlletaarast

"Mul eriti tegevust polnud, naabrimees rohkem sättis ja sehkendas seal ning ütles, et mine vaata, siin on üks vana keldriase ja seal hunnik vanu pudeleid, ehk leiad midagi põnevat," räägib ta

Mis siis ikka teha, kui laevad välismaale või vanarauaks müüakse ja mehed tööta jäävad. Pole merel tööd, leiab seda kuival maal ometi.

Jaan Mändmaa, Kehila turismitalu-muuseumi peremees.

"Läksin ja leidsingi mõned vanad õllepudelid. Viisin need koju, vaatasin ning läksin tagasi ja korjasin veel ühe hunniku. Eks toona leidsin siin kandis ja Saaremaal üldse palju pererahva poolt unustatud ja tagastamata hooneid. Nii saigi mõnigi muuseumivääriline asi kusagilt varemtest või lagunema kippuvast hoonest välja kougitud," meenutab Jaan.

Praegu pole tema arvates enam suurt miskit võtta. Majad on leidnud uued omanikud, kes üldjuhul vanakraa-